

Organizacija preventivnega zdravstvenega varstva ter cepljenje otrok in mladostnikov v času epidemije covid-19

The organisation of preventive health care and vaccination of children and adolescents during the COVID-19 epidemic

Špela Žnidaršič Reljič, Andreja Borinc
Beden, Anita Jagrič Friškovec, Denis Baš

Izvleček

Epidemija covid-19 je korenito posegla v organizacijo in delovanje celotnega zdravstvenega sistema, zato smo se zaradi omejevanja širjenja okužb morali prilagoditi novemu načinu zdravstvenih obravnav. Primarni pediatri in šolski zdravniki smo v času epidemije uspešno nadaljevali z izvajanjem preventivnih pregledov otrok in mladostnikov, ki so bili ključni za ohranjanje visoke precepljenosti proti otroškim nalezljivim boleznim ter za spremljanje telesnega in duševnega zdravja otrok in mladostnikov. Delež cepljenih predšolskih otrok se je v prvem letu epidemije v primerjavi s leti poprej za vsa obvezna cepljenja in nekatera priporočena cepljenja celo povečal. Šolska populacija otrok in mladostnikov je bila pri izvajanju preventivnih pregledov in cepljenj najbolj prikrajšana.

Ključne besede: epidemija covid-19, preventivni pregledi, cepljenje, otroci, mladostniki, primarni pediatri, šolski zdravniki.

Abstract

The COVID-19 epidemic severely affected the organisation and functioning of the health care system, so we had to adapt to new processes of health care in order to prevent the spread of infections. During the epidemic primary pediatricians and school doctors successfully continued to carry out preventive health care of children and adolescents, which was crucial to maintain high vaccination rates against childhood infectious diseases and monitoring the physical and mental health of children and adolescents. The preschool vaccination coverage for all mandatory and some recommended vaccinations has even increased in the first year of epidemic compared to previous years. The school population of children and adolescents was also the most disadvantaged in terms of screening and immunization.

Keywords: COVID-19 epidemic, preventive health care, vaccination, children, adolescents, primary pediatricians, school doctors.

Izvajanje zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov v času epidemije covid-19

Epidemija covid-19 je korenito posegla v organizacijo in delovanje celotnega zdravstvenega sistema, zato smo morali sprejeti hitre odločitve in se prilagoditi novemu načinu zdravstvenih obravnav. Zaradi omejevanja širjenja okužbe, zagotavljanja zaščite bolnikov in zdravstvenega osebja ter racionalizacije zaščitne opreme smo morali predvsem na začetku epidemije prilagoditi obravnave bolnikov z uporabo storitev telemedicine in z omejitvijo stikov v ambulantah.

Člani Sekcije za primarno pediatrijo pri Združenju za pediatrijo Slovenskega zdravniškega društva smo pripravili navodila za izvajanje preventivnih pregledov in cepljenja po starosti otrok, ki smo jih morali izvajati tudi v času izrednih ukrepov zaradi epidemije covid-19. Navodila je potrdil Razširjeni strokovni kolegij za pediatrijo (1,2).

Z navodili smo želeli predvsem zagotoviti dobro organizirano delo na področju primarne pediatrije, ki bi omogočalo kakovostno in varno zdravstveno obravnavo otrok in mladostnikov na območju celotne Slovenije.

Zaradi pomena cepljenja, ki je najbolj učinkovit in varen javnozdravstveni ukrep za preprečevanje pojava in širjenja nalezljivih bolezni, smo tudi v času epidemije covid-19 primarni pediatri in šolski zdravniki temu namenili veliko pozornosti in dejavnosti.

Na primarni ravni smo v času epidemije nadaljevali z izvajanjem preventivnih pregledov otrok in mladostnikov, ki so bili ključni za ohranjanje visoke precepljenosti proti otroškim nalezljivim boleznim ter za spremljanje telesnega in duševnega zdravja otrok in mladostnikov.

Zaradi preprečevanja širjenja covid-19 je bilo izvajanje preventivnih pregledov strogo prostorsko in časovno ločeno od

kurativnih »covid« in »ne-covid« pediatričnih ambulant. Zaradi zagotavljanja individualne obravnave otrok in mladostnikov ter zadostnega časovnega okvira za zračenje prostorov in razkuževanje površin med posameznimi zdravstvenimi obravnavami so morali biti vsi otroci in mladostniki na pregled naročeni. Zaradi zmanjševanja tveganja prenosa okužbe z virusom SARS-CoV-2 smo pred vsakim preventivnim pregledom po telefonu opravili epidemiološko anamnezo.

Preventivne preglede in program cepljenja smo sprva izvajali le pri otrocih v starosti 1 mesec, 3 meseci, 6 mesecev in 12 mesecev, kmalu zatem pa smo razširili izvajanje preventivnih pregledov tudi na preglede in cepljenje v starosti 18 mesecev, 3 let, 5 let in pred vstopom v šolo. Po zmožnostih smo izvajali tudi cepljenje z drugim odmerkom cepiva proti hepatitisu B ob vstopu v šolo in s petim odmerkom cepiva proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju v 3. razredu osnovne šole. Na začetku epidemije smo preventivne preglede pri otrocih v starosti 2–9 mesecev izvajali s pomočjo digitalnih medijev, kasneje pa smo tudi te preventivne preglede opravljali v ambulanti. Glede na prostorske in kadrovske možnosti smo nato postopno pričeli izvajati vse preventivne preglede in cepljenja. Na preventivne preglede (tudi šolskih otrok) smo vse vabili individualno.

V letu 2021 smo dodatno organizirali in izvajali tudi cepljenje proti okužbi z virusom SARS-CoV-2. Cepljenje smo večinoma izvajali v cepilnih centrih v posebnih časovnih terminih za otroke, v nekaterih predelih Slovenije pa smo otroke cepili kar v pediatričnih ambulantah po predhodnem naročilu.

Izzivov in ovir pri delu je bilo zaradi epidemije zelo veliko. Sprva smo se soočali s pomanjkanjem zaščitne opreme za zdravstvene delavce, s pomanjkanjem prostorov in osebja, tudi zaradi vzpostavitve dela v kurativnih »covid« in »necovid« pediatričnih ambulantah, z zaprtjem šol in fakultet, dijaških

in študentskih domov ter z ukinitvijo javnega potniškega prometa. Zatem so starši pogosto odpovedali preglede zaradi bolezni in osamitve otrok (ali njihovih skrbnikov) in mladostnikov ter karantene zaradi stika z okuženimi z virusom SARS-CoV-2, večkrat pa tudi zaradi strahu pred okužbo. Slabša je bila odzivnost na individualna vabila osnovnošolcev, srednješolcev in študentov ob šolanju na daljavo ter bivanju doma, povečalo pa se je tudi nezaupanje družbe v cepljenje. Izjemno se je povečalo administrativno delo zaradi individualnih vabljenj na preventivne preglede (sicer so šolski otroci in mladostniki večinoma vabljeni v skupinah svojih razredov), prena-ročanj in ponovnih vabil na preglede. V letu 2021 smo se soočali s pomanjkanjem zdravstvenega osebja tudi zaradi bolezni, osamitve, karantene in prerazporejanja na druga delovna mesta, kjer smo izvajali ukrepe za omejitev širjenja okužb (izvajanje brisov na virus SARS-CoV-2, cepljenje proti covid-19).

Čeprav smo imeli veliko ovir, je bil delež izvedene preventive presenetljivo visok, na kar smo primarni pediatri in šolski zdravniki zelo ponosni. Po podatkih ZZZS je bila v Sloveniji v letu 2019 (pred epidemijo covid-19) celokupna realizacija preventivne dejavnosti v primarni pediatriji glede na plan 104 % (plan 3.692.441,07 količnika, realizacija 3.867.190,25 količnika, povprečno število timov 77,4), v letu 2020 (prvo leto epidemije covid-19) pa 89 % (plan 3.913.781,86 količnika, realizacija 3.483.932,25 količnika, povprečno število timov 82,04). V letu 2021 smo realizirali kar 110 % načrtovane preventivne dejavnosti (plan 3.534.200,91 količnika, realizacija 3.918.243,1 količnika, povprečno število timov 74,08), saj smo se nadvse trudili nadomestiti zaostanek iz leta 2020 (3).

V veliki meri so nam pri izvajanju kurativne in preventivne dejavnosti v času epidemije pomagali specializanti pediatrije, ki so predvideni za delo na primarni ravni, za kar smo jim zelo hvaležni. Delo smo opravljali tudi med odmori in

v podaljšanem delovnem času, večkrat *pro bono* in z manjšim koriščenjem dopusta. Tudi šolsko preventivno dejavnost smo izvajali med počitnicami, kar ni običajno. Predvsem smo opravili več preventivne dejavnosti zaradi zmanjšane potrebe po kurativnih obravnavah, saj je bilo zaradi zaprtja šol in vrtcev ter omejevanja socialnih stikov manj okužb in poškodb otrok in mladostnikov.

Anketa o izvajanju preventivnih pregledov otrok in mladostnikov v času epidemije covid-19 med primarnimi pediatri in šolskimi zdravniki

V letu 2022 smo med člani Sekcije za primarno pediatrijo (SPP) pri Združenju za pediatrijo SZD, ki združuje 379 primarnih pediatrov in šolskih zdravnikov, opravili spletno anketo "Izvajanje preventivnih pregledov v času epidemije covid-19". Na vprašanja je odgovorilo 110 članov SPP.

Iz rezultatov ankete ugotavljamo, da so preventivne preglede predšolskih otrok v letu 2020 neprekinjeno izvajale skoraj tri četrtine anketirancev (72,1 %), v letu 2021 pa kar 93,5 %. Polovica anketirancev, ki so začasno prenehali izvajati preventivne preglede predšolskih otrok, jih ni izvajala do enega meseca. Za obdobje do treh mesecev sta jih v letu 2020 prenehali izvajati dve petini (42,3 %), v letu 2021 pa ena tretjina (33,3 %). Le manjši delež anketirancev, ki so začasno prenehali izvajati preventivne preglede predšolskih otrok, jih ni izvajalo za obdobje do 6 mesecev (v letu 2020 7,7 %, v letu 2021 pa 16,7 %). Iz rezultatov ankete ugotavljamo, da je več kot polovica (52,7 %) v anketi sodelujočih zdravnikov, ki so izvajali predšolsko preventivo, ocenilo, da so v letu 2020 realizirali več kot 90 % programa preventive, skoraj dve petini (39,5 %) pa sta ocenili, da so realizirali med 71–90 % programa. Le 6,6 % jih je ocenilo, da so realizirali 51–70 %

programa in le ena oseba meni, da so ga realizirali manj kot polovico. Za leto 2021 so skoraj tri četrtine (72,8 %) zdravnikov, ki izvajajo predšolsko preventivo, ocenile, da so izvedli več kot 90 % preventivnega programa, petina (22,8 %) pa jih meni, da so ga izvedli 71–90 %. Le 6,6 % navaja, da so ga izvedli v obsegu 51–70 % in 2,1 %, da so realizirali manj kot polovico.

Po podatkih ankete med predšolskimi otroki v času epidemije covid-19 je bilo najmanj preventivnih pregledov otrok pri 3 letih in 5 letih starosti, manj pa tudi sistematskih pregledov pri 9 mesecih in 18 mesecih starosti ter namenjskih pregledov pri starosti 2 meseca.

Izvajanje preventivnih pregledov šolskih otrok je bilo bistveno bolj ovirano, saj sta jih v letu 2020 neprekinjeno izvajali le dve petini (40,5 %) anketirancev, v letu 2021 pa štiri petine (82,1 %). Največ jih je prenehalo izvajati preventivne preglede za obdobje do 3 mesecev (v letu 2020 40,5 %, v letu 2021 pa 61,5 % tistih anketirancev, ki so začasno prenehali izvajati preventivne preglede šolskih otrok). Za obdobje do enega meseca jih je v letu 2020 prenehala izvajati ena tretjina (33,3 %), v letu 2021 pa 23,1 %. Manjši delež tistih anketirancev, ki so začasno prenehali izvajati preventivne preglede šolskih otrok, teh ni izvajalo za obdobje do šestih mesecev (v letu 2020 23,8 %, v letu 2021 pa 15,4 %). Pri šolskih otrocih in mladostnikih je bilo v letu 2020 najmanj preventivnih pregledov v 8. razredu osnovne šole in vseh razredih srednje šole, manj pa je bilo tudi sistematskih pregledov v 6. razredu osnovne šole in pregledov pred cepljenjem z drugim odmerkom cepiva proti okužbam s HPV. V letu 2021 je bilo najmanj sistematskih pregledov v 8. in 6. razredu osnovne šole ter pregledov pred cepljenjem z drugim odmerkom cepiva proti okužbi s HPV, manj pa je bilo tudi preventivnih pregledov dijakov v 3. letniku srednje šole in šolarjev v 1. razredu osnovne šole.

Šolska populacija otrok in mladostnikov je bila tudi pri izvajanju preven-

tivnih pregledov in cepljenj najbolj prikrajšana.

Nekaj več kot polovica (57 %) zdravnikov, ki so izvajali šolsko preventivo v letu 2020, ocenjuje, da so realizirali več kot 90 % preventivnega programa, četrtina (25 %) jih meni, da so ga realizirali med 71 % in 90 %. Le 19,1 % jih ocenjuje, da so program realizirali v 51–70 % in 4,3 % je mnenja, da so realizirali manj kot polovico preventivnega programa. Kar 62,4 % tistih, ki izvajajo šolsko preventivo, je ocenilo, da so v letu 2021 realizirali več kot 90 % programa preventive, 30,5 %, da so ga realizirali med 71 % in 90 % in 7,1 % zdravnikov, ki so sodelovali v anketi, navaja, da so ga realizirali med 51 % in 70 %.

Vzrok za neizvajanje in/ali ovirano izvajanje preventivnih pregledov v letu 2020 so bili najpogostejše navodila Ministrstva za zdravje (MZ) in Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ), bolezen ali karantena otrok ali mladostnikov, strah staršev in/ali mladostnikov pred okužbo z virusom SARS-CoV-2, zaprtje šol, pomanjkanje zdravstvenega osebja in navodila delodajalca. V letu 2021 pa so bili najpogostejši vzroki bolezen ali karantena otrok in mladostnikov, strah pred okužbo z virusom SARS-CoV-2, pomanjkanje zdravstvenega osebja ter navodila MZ in NIJZ.

Precepljenost otrok in mladostnikov v času epidemije covid-19

Kljub številnim izzivom smo bili v letu 2020 izjemno uspešni pri izvajanju cepljenja predšolskih otrok, saj se je delež cepljenih v primerjavi s predhodnimi leti celo povečal za vsa obvezna cepljenja in nekatera priporočena cepljenja (4). K temu so v veliki meri prispevala vsestranska organizirana prizadevanja primarnih pediatrov in šolskih zdravnikov za povečanje deleža cepljenih otrok in mladostnikov v zadnjih štirih letih (5).

V letu 2021 se je delež cepljenih otrok in mladostnikov večinoma zmanjšal (6,7).

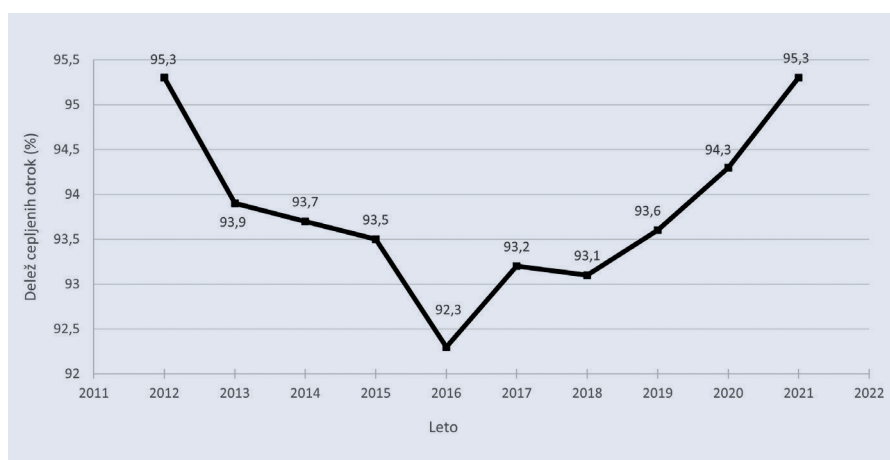
Delež cepljenih otrok do 18. meseca starosti z enim odmerkom cepiva proti ošpicam, mumpsu in rdečkam (OMR) v Sloveniji je v letu 2020 znašal 94,3 %, kar je za 0,7 % več kot v letu poprej, v letu 2021 pa se je povečal še za 1 % in je znašal 95,3 % (Slika 1) (4,6). K povečanju deleža cepljenih otrok proti OMR je prispevala tudi sprememba področne zakonodaje v letu 2020. Uzakonjena je zavrnitev vključitve otrok, ki niso cepljeni proti ošpicam, mumpsu in rdečkam, čeprav za to ne obstajajo medicinski razlogi, v javne in javno sofinancirane vrtce (8).

Delež cepljenih otrok do prvega leta starosti s tremi odmerki cepiva proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, otroški paralizi in okužbam s povzročiteljem *Haemophilus influenzae* tipa b je leta 2020 v Sloveniji znašal 95,2 %, kar je za 0,5 % več kot v letu poprej, v letu 2021 pa se je znižal na 86,4 %, kar je delno tudi posledica spremenjene sheme cepljenja in statistične obdelave podatkov v tem letu.

Delež cepljenih otrok do prvega leta starosti z dvema odmerkoma cepiva proti pnevmokoknim okužbam, ki je neobvezno, priporočeno cepljenje, je v Sloveniji leta 2020 znašal 69,7 %, kar je za 4,8 % več kot v letu poprej, medtem ko se je v letu 2021 znižal za 11,5 %, tj. na 58,2 % (4,6).

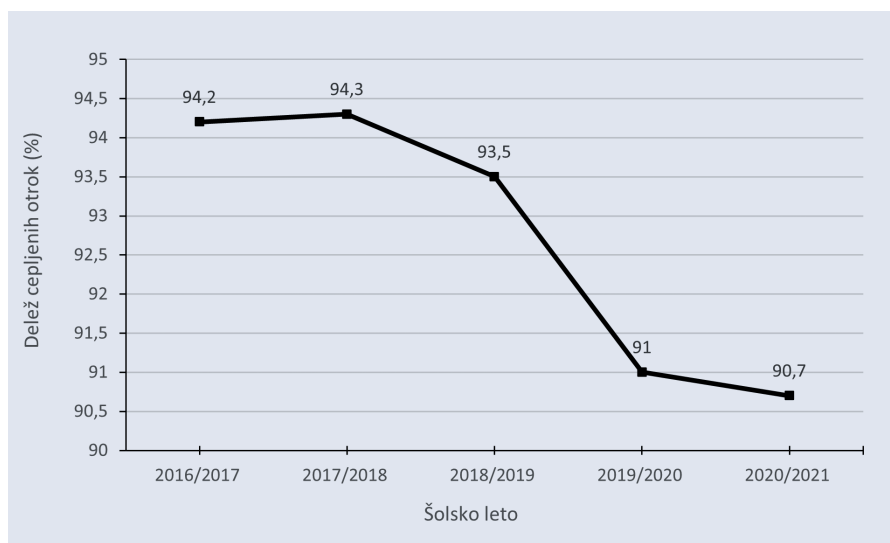
Izvajanje cepljenja šolskih otrok in mladostnikov je bilo še bistveno bolj ovirano in omejeno, tako da se je delež cepljenih v šolskih letih 2019/2020 in 2020/2021 v Sloveniji zmanjšal za večinoma vsa obvezna in priporočena cepljenja (Slika 2) (7).

Delež cepljenih šolskih obveznikov s tremi odmerki cepiva proti hepatitisu B (prva dva odmerka dobijo pred vstopom v šolo, tretji odmerek pa ob sistematskem pregledu v prvem razredu osnovne šole) je v Sloveniji v šolskih letih 2019/2020 in 2020/2021 znašal 79,9 %, kar je za 7,6 % manj kot v šol-

SLIKA 1: DELEŽ CEPLJENIH PREDŠOLSKIH OTROK S PRVIM ODMERKOM CEPIVA PROTI OŠPICAM, MUMPSU IN RDEČKAM V SLOVENIJI V LETIH 2012–2021. POVZETO PO (6).

FIGURE 1: PRE-SCHOOL CHILDREN VACCINATION RATE WITH FIRST DOSE OF THE MEASLES, MUMPS AND RUBELLA VACCINE IN SLOVENIA IN THE YEARS 2012 – 2021. ADAPTED FROM (6).

SLIKA 2: DELEŽ CEPLJENIH ŠOLSKIH OTROK Z DRUGIM ODMERKOM CEPIVA PROTI OŠPICAM, MUMPSU IN RDEČKAM V SLOVENIJI V ŠOLSKIH LETIH 2016/2017–2020/2021. POVZETO PO (7).

FIGURE 2: SCHOOL CHILDREN VACCINATION RATE WITH SECOND DOSE OF THE MEASLES, MUMPS AND RUBELLA VACCINE IN SLOVENIA IN THE SCHOOL YEARS 2016/2017 – 2020/2021. ADAPTED FROM (7).

skem letu 2018/2019. Precepljenost z drugim odmerkom cepiva proti ošpicam, mumpsu in rdečkam, ki ga prejmejo otroci ob vstopu v osnovno šolo, je v Sloveniji v šolskem letu 2019/2020 znašala 91 %, kar je za 5 % manj kot v šolskem letu 2018/2019, v šolskem letu 2020/2021 pa je bil delež cepljenih še za 0,3 % nižji, tj. 90,7 % (Slika 2) (7).

Precepljenost šolskih obveznikov proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju, ki se izvaja ob sistematskem pregledu v tretjem razredu osnovne šole, je v šolskem letu 2019/2020 v Sloveniji znašala 90 %, kar je za 6,8 % manj kot v letu poprej. V šolskem letu 2020/2021 se je precepljenost povečala na 92,1 % (7).

Delež srednješolskih obveznikov, cepljenih proti tetanusu, se je v šolskem letu 2019/2020 glede na leto poprej zmanjšal za 8,2 % in je znašal 87,8 %, v šolskem letu 2020/2021 pa je bila precepljenost le 84,1 % (7).

Neobvezno cepljenje deklec proti okužbam s HPV, ki ga izvajamo ob sistematskih pregledih v šestem razredu osnovne šole z dvema odmerkoma cepiva, je v šolskem letu 2019/2020 opravil manj kot odstotek manjši delež šestošolk kot v predhodnem letu in je znašal 58,5 %. V šolskem letu 2020/2021 je bil delež cepljenih šestošolk nižji za kar 8,7 % in je znašal 49,8 % (7).

Delno smo opravili preventivne preglede in cepljenja z zamikom šele v naslednjem letu, česar v podatkih o deležu cepljenih nismo zajeli.

Tudi v zadnjih poročilih Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) o vplivu epidemije covid-19 na potek izvajanja rutinskih cepljenj po posameznih državah (večinoma so na voljo podatki za leto 2020) so ugotavljali znižanje deleža cepljenih otrok in mladostnikov. V regiji SZO Evropa se je precepljenost s prvim odmerkom cepiva proti OMR znižala za 1 %, tj. s 95 % leta 2019 na 94 % v letu 2020. Delež cepljenih s tretjim odmerkom cepiva proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju se je znižal za 2 %, tj. s 96 % na 94 % v letu 2020, za 1 %

pa je manjši tudi delež cepljenih s tremi odmerki cepiva proti hepatitisu B (z 92 % na 91 %).

Na podlagi podatkov posameznih držav lahko v letu 2021 pričakujemo še večje zmanjšanje precepljenosti. Tako je bil v Italiji v letu 2021 delež cepljenih s prvim odmerkom cepiva proti OMR 85 % (leta 2020 92 % in leta 2019 94 %), v Španiji pa 91 % (leta 2020 in leta 2019 98 %) (9).

Zaključek

Z odlično in hitro organiziranostjo ter s številnimi prilagoditvami in izjemnimi prizadevanji smo slovenski primarni pediatri in šolski zdravniki v sodelovanju z drugim zdravstvenim osebjem tudi v času epidemije covid-19 uspeli izvesti večino predvidene preventivne dejavnosti ter cepljenj otrok in mladostnikov. S tem smo kljub številnim izzivom in oviram, povezanim z epidemijo, zagotovili neprekinjeno skrb za zdravje ter preprečevanje bolezni slovenskih otrok in mladostnikov.

Literatura

1. Dosegljivo na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/staro/RSK/RSK-za-pediatrico-zapisnik-5.-korespondencne-seje-4.4.2020.pdf>.
2. Dosegljivo na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/staro/RSK/RSK-za-pediatrico-zapisnik-6.-korespondencne-seje-16.4.2020.pdf>.
3. Dosegljivo na: <https://www.zzs.si/>.
4. Nacionalni inštitut za javno zdravje. Precepljenost predšolskih otrok v Sloveniji v letu 2020. Preliminarni podatki. Dosegljivo na: URL: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/predsolski_otroci_precepljenost_2020_preliminarno_porocilo.pdf.
5. Žnidaršič Reljič Š, Borinc Beden A, Baš D, Čuk Rupnik J. Prizadevanja primarnih pediatrov in šolskih zdravnikov za povečanje deleža cepljenih v Sloveniji. Cepljenje nosečnic, otrok, mladostnikov in zdravstvenega osebja - Zbornik prispevkov. Maribor: Univerzitetni klinični center Maribor 2020: 177–188.
6. Nacionalni inštitut za javno zdravje. Precepljenost predšolskih otrok v Sloveniji v letu 2021. Preliminarni podatki. Dosegljivo na: URL: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/predsolski_otroci_precepljenost_2021_preliminarno_porocilo.pdf.

7. Nacionalni inštitut za javno zdravje. Precepljenost šolskih otrok v Sloveniji v šolskem letu 2020/2021. Dosegljivo na: URL: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/solarji_2020-2021_21042022.pdf.

8. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalezljivih boleznih (ZNB-B). Uradni list RS, št. 142/2020; str. 6175.

Dosegljivo na: <https://www.who.int/data/gho/data/themes/immunization>.

Špela Žnidaršič Reljič, dr. med.

(kontaktna oseba / *contact person*)

Služba za zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine, Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor
Ulica talcev 9, 2000 Maribor, Slovenija
spelazr@amis.net

mag. Andreja Borinc Beden, dr. med.

Zasebna pediatrična ordinacija,
Mengeš, Slovenija

Anita Jagrič Friškovec, dr. med.

Zdravstveni dom Celje, Celje, Slovenija

Denis Baš, dr. med.

Služba za zdravstveno varstvo otrok in žensk, Zdravstveni dom dr. Julija Polca, Kamnik, Slovenija

Žnidarsic Reljic S, Borinc Beden A, Jagric Friskovec A, Bas D. Organizacija preventivnega zdravstvenega varstva ter cepljenje otrok in mladostnikov v času epidemije covid-19. Slov Pediatr 2022; supp(11): 91–95. <https://doi.org/10.38031/slovpediatr-2022-sup-11>.